

Her er tegnene på at du bør male om!

Ser du sprekker i malingfilmen, eller løsner flak av maling når du skraper med en stålbørste? Det er tegn på at du bør male om. Falmet farge og glans kan dog ikke skade treverket, og er kun et estetisk problem.

Av Chera Westman/ifi.no

Maling og beis har som hovedoppgave å beskytte treverket mot påkjenning fra sol, regn og vind. Samtidig kan det gi treverket ønsket farge og utseende.

UV-strålingen i solen bryter ned både malingfilmen og underlaget den sitter på, godt hjulpet av forurensinger i luften, grønske, svertesopp, vær og vind. Resultatet blir at fargene falmer, at malingen kitter, og at den beskyttende malingfilmen forvitrer eller flasser av.

Men når er det egentlig på tide å gripe penselen fatt og male om huset? Det finnes tydelige tegn å se etter. Ekspertene anbefaler å gjøre det til en årlig rutine å se over huset sitt, før sommeren og malesesongen er over. Å vente for lenge, kan innebære at du må skifte hele eller deler av kledningen – og det er et mye større og mer kostbart tiltak enn å vedlikeholdsmale. Her er noen eksempler på fasadeskader!

Skader som må utbedres:

Flassing

Kan du pirke eller skrape vekk det ytterste malingsjiktet, mens underliggende lag sitter fast? Det blir kalt flassing og beror ofte på dårlig vedheft mot gammel maling. En annen årsak til flassing er at flere ulike malingkvaliteter eller -typer er brukt, og at det oppstår spenninger mellom dem.

- Manglende grunn- og forarbeid fører ofte til flassing, sier malermester Trond Riise fra Nordsjö.

Før du maler må du matte ned det gamle sjiktet hvis det er blankt, og vaske vekk forurensinger og grønske.

Flassing kan medføre vanninntrengning som vil kunne skade kledningen, og er et av tegnene på at fasaden må males om

Flassing

Avskalling/avflaking:

Når maling løsner inn til underlaget, blir det kalt avskalling eller avflaking. Grunnen er ofte at huset er blitt malt for mange ganger, uten at maling er blitt fjernet.

- Det oppstår når fasaden har oppnådd kritisk filmtykkelse og man ikke lenger har god nok vedheft mellom malingen og underlaget, sier Riise.

Avskalling kan også komme av at fukt er blitt stengt inne i treverket og at utluftingen ikke fungerer. Fukt kan finnes i treverket ved maling, trenge inn gjennom sprekker i malingfilmen eller vandre fra huset og ut i treverket. Dette kan på sikt føre til råteskader i treverket.

Her må fasaden vedlikeholdes innen kort tid for at ikke kledningen skal ta skade.

Avskalling

Oppsprekking:

Ved oppsprekking har malingfilmen fått mikrosprekker over større flater. Dette vil kunne gi vanninntrengning som skader kledningen, og er grunn til vedlikeholdsmaling.

Blæring:

Blærer i malingfilmen kan oppstå av flere årsaker. Kledning behandlet med linolje kan få blærer fordi gasser presser ut malingen. Solblærer oppstår da malearbeid utføres i solsteiken og malingen tørker på toppen, men er våt under. Fuktblærer oppstår hvis det er fukt i treverket under malingen eller dersom det er påført for mange strøk med maling på veggene, slik at filmen blir for tett. Saltblærer kan ramme hus som er utsatt for sprut fra havet, da saltet kan føre til at malingen blærer.

Felles for all blærete maling, er at den bør skrapes vekk, veggen grunnes og males på nytt.

Blærer

Endeved:

Endeveden, der kledningen avsluttes over grunnmuren, er et kritisk punkt. Her er det viktig at malingfilmen er hel, uten sprekker og påført tykt nok.

- Den største utfordringen når det kommer til endeveden er forråtnelse. Kapillærene i treverket kan suge vannet godt opp i kledningen, og vi får ekstrem oppsprekking av malingfilmen. Men panelet kan også se intakt ut fra utsiden, men være fuktig på baksiden, sier Trond Riise.

Behandle endeved med noen ekstra strøk, og flekke over eventuelle skader så snart de oppdages

Endeved

Mekaniske skader:

Skader i malingfilmen som for eksempel er oppstått fordi noe er skrapet eller slått mot fasaden, er det lurt å utbedre straks. Ellers kan vann trenge inn i kledningen og få problemene til å eskalere.

Estetiske skader - vil ikke skade kledningen:

Falming:

Ser glans og farge ujevn ut etter at du har vedlikeholdsvasket huset? Det kommer av at solen bryter ned bindemidlene og fargepigmentene i malingen, og matter ned malingfilmen. Solens UV-stråler sliter mest på de solutsatte veggene mot sør og vest, mens nord- og østvegger klarer seg lengre.

- Det er ikke farlig at farge- og glansstabiliteten forringes, det vil skje med alle typer malinger over tid.

Men estetisk kan det virke skjemmende fordi huset ser slitt og dårlig vedlikeholdt ut, forteller malermester Trond Riise i Nordsjö.

Falming kan også komme av for tynt lag med maling på sugende underlag.

Falming

Kritting:

Smitter fargen over på fingrene hvis du drar hånden over veggen? Er det et hvitaktig, matt sjikt i overflaten? Det kan være et tegn på at malingen krittet.

Kritting henger ofte sammen med falming, men forekommer kun ved bruk av alkyd kvaliteter og linoljemaling, og er en naturlig nedbrytning av malingfilmen. Overflaten fungerer som offersjikt som langsomt slites ned og vaskes vekk, sammen med en god del skitt, smuss og begroing i overflaten.

- Forsøk å vaske et felt av veggen med vedlikeholdsvask. Ser veggen fin ut etterpå er malingfilmen OK. Ble det ikke bedre, bør veggen males om, anbefaler Lars-Petter Rustan fra verktøyleverandøren Jordan.

Begroing:

Ikke nok med at et uvasket hus ser slitt og dårlig vedlikeholdt ut – forurensinger og skitt som sitter på fasaden gir glimrende vekstbetingelser for svartesopp og alger. Grønske og svartesopp ødelegger ikke malingfilmen umiddelbart, men vil på sikt kunne få fukt til å trekke inn bak overflatebehandlingen og forårsake råte i kledningen. Med en årlig rengjøring av fasaden friskes fargene opp, og det vil kunne gå lenger tid før huset må males om.

*Begroing***Nyttige råd ved skader:**

Sprekker i filmen, og treverk som er eksponert der malingflak har løsnet, fører til at fukt kommer inn til kledningsbordene. Det vil føre enda mer flassing, avflaking og oppsprekking, som til sist ender i kostbare fuktskader og råte i treverket.

Problemet løses ved huset vaskes godt og at all løs maling deretter skrapes vekk med en stålbørste, kardask eller en god malingskrape. Treverk som er blitt eksponert for vær og vind må også skrapes vekk, ned til friskt, lyst treverk. Deretter grunnes bart treverk og ny maling påføres i to strøk.

Man trenger ikke alltid å male hele huset, fordi én vegg eller deler av fasaden er utsatt for skader. Å flette på skadene, eller bare male den utsatte veggen kan være nok!